

.....
 باقری وند، باقر -
 مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مؤمن / تحقیق و پژوهش باقر باقری وند - قم:
 ابتکار دانش: [ناشرین همکار] یاران قلم؛ گنج عرفان: قلم مکنون، ۱۳۹۰.
 ۲۱۱ ص:
 ISBN 978-600-111-188-4
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
 ۱. پزشکی سنی. ۲. گیاهان دارویی. الف. عنوان.
 ۳ م ۲ ب / R ۱۳۵
 ۱۳۹۰
 ۶۱۵/۱

ناشر برگزیده سومین دوره جشنواره گام‌اول (ادبیات) و شایسته تقدیر دهمین دوره کتاب فصل، تابستان ۱۳۸۸ و کتاب منتخب جشنواره رشد ۱۳۸۸

☐ مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مؤمن

☐ تحقیق و پژوهش: باقر باقری وند

☐ مقدمه: حسین خیراندیش

☐ ناشر: ابتکار دانش

☐ طرح جلد: سهیل نوری آق قلمه

☐ ناظر چاپ: مسعود حبیب‌الهی

☐ چاپخانه: ذاکر

☐ نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

☐ شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

☐ قیمت: ۵۵۰۰ تومان

☐ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۱-۱۸۸-۴

ISBN 978-600-111-188-4

مراکز بخش:

WWW.Hejamat.ir

تهران، مؤسسه تحقیقات خدمات ایران:

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۰۴۶۷۳-۶

میدان انقلاب، فرست شیرازی، بین والعمرو جمالزاده شمالی، پلاک ۵۷

تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۶۵۳۹۲

تهران: انقلاب، جمالزاده جنوبی، پلاک ۱۴۴، واحد ۶

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۴۶۵۶۷

قم: خیابان صفاییه، کوچه بیگدلی، کوچه جلال‌زاده، کوچه شریفی، انتشارات ابتکار دانش

WWW.Ketabparsl.com & Email: Ebtokardaneh@yahoo.com

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

مجربات مخزن الادویه

و تحفه حکیم مؤمن

تحقیق و پژوهش

باقرباقریوند

مقدمه : استاد حسین خیراندیش

فهرست ابواب و فصول مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مومن

	مقدمه و فصول و ابواب
۱۹	فایده در ترکیب خوردن هلیله به اعتبار فصول سال
۱۹	فایده در اسامی ماه های سال
۲۰	فایده اندر صاف کردن و کشتن فلزات
۲۰	طریق کشتن فلزات
۲۱	فایده ترکیب نوره
۲۲	فواید اثر گوگرد
۲۲	فایده آب از بینی کشیدن
۲۲	در گرفتن عرق ها و آب ها و روغن ها
۲۲	دستور گرفتن عرق گوگرد
۲۳	ادویه که حشرات از آن گریزند
۲۵	در طریق اتخاذ و بعمل آوردن بعضی از ادویه گرفتن
۲۷	باب اندر امراض سر
۲۷	فصلی در استرخا
۲۷	فصلی در تشنج
۲۸	فصلی در جنون یعنی دیوانگی
۲۹	فصلی در خدر
۳۰	فصلی در رعشه
۳۱	فصلی در سرسام و ثقل (سنگینی سر)
۳۱	فصلی در نسیان (فراموشی)
۳۲	فصلی در مایخولیا
۳۲	فصلی در سرسام یعنی آماس سر
۳۳	فصلی در لقوه
۳۳	فصلی در صداع
۳۴	فصلی در درد سر و شقیقه و کزاز و دوار
۳۴	فصلی در در دسر
۳۵	فصلی در شقیقه
۳۵	فصلی در کزاز
۳۵	فصلی در ورم شقیقه
۳۶	فصلی در صرع
۳۷	فصلی در فالج
۳۸	فصلی در امراض دماغ اعم از مواد بارده متحجره فضولات
۴۰	باب اندر امراض شنوائی
۴۲	باب اندر امراض بویائی
۴۲	فصلی در قطع رعاف
۴۳	باب اندر امراض بینائی (چشم)
۴۴	فصلی در علاج رمذ
۴۵	فصلی در علاج دمه

فهرست ابواب وفصول مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مومن

۴۵	فصلی در بیاض چشم
۴۵	فصلی در علاج ضعف باصره و تقویت چشم
۴۶	فصلی در تاریکی چشم
۴۶	فصلی در علاج درد چشم
۴۶	فصلی در رفع شبکوری یعنی رتوندی
۴۶	فصلی در ضعف باصره
۴۷	فصلی در سبل
۴۷	فصلی در ازاله بیض
۴۹	فصلی در رفع شغیره
۴۹	فصلی در رفع ناخنهای گوشت در گوشه‌ی چشم
۵۰	فصلی در علاج سبل و سلاق
۵۰	فصلی در غشایه و ظلمت بصر
۵۰	فصلی در رفع سوزش چشم
۵۰	فصلی در قرحه چشم
۵۰	فصلی در رفع تعنین چشم
۵۱	فصلی در زردی چشم
۵۱	فصلی در علاج ورم و ناصور و نزول آب در چشم
۵۱	فصلی در جرب چشم
۵۱	فصلی در رفع وسخ و سوزش چشم
۵۲	باب اندر امراض دهان و دندان
۵۲	فصلی در رفع قلاع و شقاق
۵۲	فصلی در رفع قروح خبیثه دهان
۵۳	فصلی در منع آکله
۵۴	فصلی در تعفن دندان و تقویت لثه و دندان
۵۵	فصلی در رفع درد دندان و رویانیدن گوشت و کشتن کرم دندان
۵۵	باب اندر امراض گلو و گردن
۵۵	فصلی در رفع خناق
۵۶	فصلی در رفع آبله
۵۶	فصلی در جهت کشتن زلو
۵۷	باب اندر امراض شش و سینه
۵۷	فصلی در زکام
۵۷	فصلی در رفع نزلات مزمنه و حاره و رقیقه
۵۸	فصلی در سعال (سرفه) مزمن و حار و بارد و بلغمی و حار یابس
۶۰	فصلی در رفع ربو و ضیق النفس و عسر النفس
۶۱	فصلی در رفع نفث الدم
۶۱	فصلی در علاج سل
۶۲	فصلی در درد سینه و پهلوی
۶۲	فصلی در ورم پستان

فهرست ابواب و فصول مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مومن

باب اندر امراض قلب	۶۳
فصلی در رفع خفقان	۶۳
فصلی در نرف الدم	۶۵
باب اندر امراض معده و امعاء و مقعده و ذکر ادویه مسهله	۶۶
فصلی در درد معده	۶۶
فصلی در ضعف شهوت طعام و تقویت هضم و معده و انحدار غذا	۶۷
فصلی در بی‌اشتهایی	۶۸
فصلی در انحدار	۶۸
فصلی در حبس بطن خزاز	۶۸
فصلی در رفع قواقی (سکسکه)	۶۹
فصلی در فی و غثیان و تهوع	۶۹
فصلی در رفع کرم معده و امعاء	۷۱
فصلی در قولنج	۷۲
فصلی در علاج قولنج ریجی ابلاوس	۷۳
فصلی در تسکین عطش	۷۴
فصلی در درد شکم و پیچیدن ناف	۷۴
فصلی در مقص و شقاق معده و التیام امعاء	۷۵
فصلی در سحج	۷۵
فصلی در اسهال و استفراغ	۷۶
فصلی در هیضه	۷۷
فصلی در رفع زحیر	۸۰
فصلی در اسهال‌ها	۸۱
فصلی در درد و مرض‌های مقعد و بواسیر	۸۲
فصلی در علاج ناف برآمده	۸۶
فصلی در رفع فتق امعاء	۸۷
فصلی در رفع شقاق	۸۷
فصلی در ناصور و فیستول	۸۷
باب اندر امراض جگر و طحال	۸۸
فصلی در ورم جگر	۸۸
فصلی در عطش مفرط	۸۸
فصلی در سوءالقنیه	۸۹
فصلی در استسقا کبد	۸۹
فصلی در رفع یرقان	۸۹
فصلی در رفع سوءالقنیه	۹۱
فصلی در درد جگر و التهاب	۹۱
فصلی در رفع تشنگی	۹۱
فصلی در امراض طحال	۹۲
فصلی در ورم طحال	۹۲

فهرست ابواب و فصول مجربات

مخزن الادویه و تحفه حکیم مومن

۹۳	فصلی در حمیات (تنها) ربع و دق و بلغمی و مرکبه و حار و لرزه و دموی و صفراوی
۹۷	باب اندر امراض گرده و مثانه
۹۷	فصلی در رفع عسر البول
۹۸	فصلی در احتباس و حرق البول
۹۹	فصلی در رفع سلس البول
۱۰۰	فصلی در علاج خون منجمد در مثانه و نار فارسی
۱۰۰	فصلی در رفع بول الدم ادرار منی ورم خصیه
۱۰۰	فصلی در اخراج تفتیت سنگ مثانه و حصاة
۱۰۳	باب اندر امراض مخصوص مردان و زنان
۱۰۴	فصلی در جهت تقویت و تحریک و هیجان و اعاده قوه باه
۱۰۵	فصلی در معظلمات قضیب
۱۰۶	فصلی در قطع باه
۱۰۶	فصلی در جریان آب منی در آخر حرکت قریب به انزال
۱۰۶	فصلی در تولید منی
۱۰۶	فصلی در جهت نعوظ
۱۰۷	فصلی در علاج سرعت انزال
۱۰۷	فصلی در امساک منی
۱۰۷	فصلی در رفع قرچه و ورم بیضه و بزرگ کردنش
۱۰۷	فصلی در انعقاد نطفه
۱۰۸	فصلی در قرچه قضیب
۱۰۸	باب اندر امراض که مخصوص زنان باشد
۱۰۸	فصلی در اختناق رحم
۱۰۸	فصلی در انقلاب رحم
۱۰۸	فصلی در کثرت حیض
۱۰۸	فصلی در رفع وجع رحم و ورم رحم
۱۰۹	فصلی در عسر ولادت
۱۱۰	فصلی در اسقاط و اخراج مشیمه و جنین و نطفه
۱۱۱	فصلی در ادرار حیض محتبس و قطع حیض و سیلان رحم
۱۱۲	فصلی در رفع عاقریت (نازائی)
۱۱۲	فصلی در قطع حیض
۱۱۳	فصلی در منع حمل و آبدستی و اعانت حمل
۱۱۴	فصلی در رفع سیلان رحم
۱۱۴	فصلی در رفع حبس بطن
۱۱۴	فصلی در رفع ریاح نفاس
۱۱۴	فصلی در تشخیص دختر و یا پسر بودن نوزاد
۱۱۴	باب اندر امراض مفاصل و اورام و اوجاع
۱۱۵	فصلی در ادویه مجرب جهت اورام مختلفه
۱۱۸	فصلی در دفع داخس

فهرست ابواب و فصول مجربات مخزن الادویه و تحفه حکیم مومن

۱۱۸	 فصلی در رفع نقرس
۱۱۹	 فصلی در علاج عرق النسا
۱۲۰	 فصلی در رفع درد مفاصل
۱۲۲	 فصلی در رفع درد کمر
۱۲۳	 فصلی در رفع سرطان
۱۲۳	 فصلی در رفع خنازیر
۱۲۴	 فصلی در رفع آبله
۱۲۴	 فصلی در علاج یاد سرخ
۱۲۵	باب اندر امراض جلدیه و جروح و قروح و بثورات
۱۲۵	 فصلی در رفع قوبا
۱۲۷	 فصلی در رفع نمش و نمله و وردع و غدد
۱۲۷	 فصلی در درشتی جلد و پیوست اعضا و صلابت
۱۲۸	 فصلی در حکه و خارش و خال
۱۲۸	 فصلی در رفع کلف
۱۳۰	 فصلی در رفع حکه جرب و سلاق
۱۳۱	 فصلی در رفع خراج و دمل و زخم‌های عمیق و سوداوی و خبیثه
۱۳۱	 فصلی در رفع سوختگی آتش
۱۳۲	 فصلی در رفع کجی ناخن
۱۳۲	 فصلی در رفع آثار سیاهی و نیکوئی رخسار
۱۳۳	 فصلی در تنقیه و التیام زخم‌ها
۱۳۳	 فصلی در ادویه امراض کلی قروح
۱۳۵	 فصلی در رفع برص و بهق
۱۳۶	 فصلی در رفع جذام
۱۳۶	 فصلی در ادویه جهت برص
۱۳۷	 فصلی در ادویه جهت بهق
۱۳۸	 فصلی در ادویه جهت جمره و ثلیل
۱۴۰	باب اندر امراض مو
۱۴۱	 فصلی در ادویه جهت داء الثعلب
۱۴۲	 فصلی در ادویه در منع رویش مو
۱۴۳	 فصلی در ادویه در سفیدی مو
۱۴۴	 فصلی در رویش مو
۱۴۵	 فصلی در ادویه در رفع سعه
۱۴۶	 فصلی در رفع موی زیر بغل و ران
۱۴۶	 فصلی در جهت خضاب ثابت
۱۴۶	باب اندر چاقی (تسمین) و لاغری هزال
۱۴۷	 فصلی در ادویه جات سم‌ها و گزیدگی‌ها
۱۵۰	 فصلی در جهت زالوی در حلق مانده
۱۵۰	 فصلی در جهت سگ دیوانه

فهرست ابواب وفصول مجربات
مخزن الادویه وتحفه حکیم مومن

۱۵۲	 فصلی در احوال نفت (خلط سینه)
۱۵۳	 صفات دوائی در مسائل متفرقه
۱۶۰	 اعلام خاص

www.ketab.ir

تقدیم نامہ

تقدیم بہ محضر آقا امام زمان عجل اللہ تعالیٰ و فرجہ الشریف امید کہ ما را منتظر بنامد

منظران را بہ لب آمد نفس ای شہ نوبان توبہ فریاد رس

و مقام معظم رہبری حضرت آیت اللہ خامنہ ای امید کہ موجب خرسندی و رضایتشان شود. و ارواح طیبه شهدا بہ خصوص شہید مہدی و حسین رضایی تیرآبادی و مادر و پدر عزیزم کہ رنج پرورش مرا بہ جان خریدند؛ امید کہ اندکی از آن مرارت‌ها بہ آرامش تبدیل شود. و ہمسر م کہ لحظہ ای از یاری ام غفلت ننمودہ است؛ و فرزندانم نسیم، محمد حسین و عمار.

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

از زمانی که با این طب ایرانی و اسلامی آشنا شدم، در سال ۸۵ در اثر پیگیری و ممارست احساس کردم سنگری که بتوانم خود و خدای خودم را راضی نمایم یافته‌ام. لذا کنکاش بیشتر در رواج و گسترش آن را در حد توانم که پخش سخنرانی‌های اساتید در این خصوص را شروع کردم و از آنجائیکه از مسئولین مملکتی آن طور که شاید و باید این طب غریب در وطن حمایت بشود که نمی‌شود، سوالی در ذهنم بود. تا اینکه متوجه شدم خیلی از افراد این کار را نه برای خدا و حتی برای خلق خدا بلکه به عنوان دکانی برای خود پیشه کرده‌اند و یا می‌نمایند و از آنجائی که با جان و سلامتی افراد سروکار دارند لذا کسب درآمد سهل و آسان می‌نماید. لذاست که دولت و یا متضررین از رشد بیشتر این طب که هر کدام به جهتی، دولت از نظر سیاسی و بقیه از نظر اقتصادی مهم عامل ترمز و یا مانع رشد خواهند شد؛ اینجاست که احساس مسئولیت بیشتر در جهت اینکه این طب باید از طریق آگاهی مردم از نظر ارجحیت درمان در مقایسه با جزءنگری طب کلاسیک و عوارض بی‌شمار مصرف داروهای شیمیائی از یک طرف و مدیریت کلان اقتصادی این نهضت (در جهت تولید انبوه دارو از طریق تشکیل تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی و با استفاده از تسهیلات جهت احداث طرح‌های کشت و صنعت، عرق‌گیری، روغن‌گیری، عصاره‌گیری و در نهایت داروسازی و کلینیک جامع اسلامی و سنتی در مرکز و بعدها در مراکز استان‌ها مخصوصاً در جوار امام‌زاده‌ها) از طرف دیگر در جهت رشد و بالندگی این طب و همین طور تقاعد دولت در زمینه حمایت کامل تلاش نمود.

با توجه به سابقه کار فرهنگی اینجانب، تصمیم گرفتم در جهت رشد و ارتقاء فرهنگ اصیل و سنتی مردم در خصوص پیشگیری و حفظ سلامت و در مرحله بعدی تدابیر ضروری، اعاده سلامت کنکاش و تحقیق نمایم. از آنجائیکه منابع موجود ما جهت انطباق با زندگی روزمره و استفاده بهینه با دو مورد ویژگی خاص که یکی از جهت قابل دسترسی نبودن اکثر ادویه‌جات مطرح در منابع و دومی از جهت زبان سنگین تخصصی عربی سنتی آن زمان که در این جهت تلاش‌ها گردیده که انشاءالله باحمایت اساتید و دانشمندان اهل فن به زودی تقدیم علاقه‌مندان این طب خواهد گردید.

از آنجائیکه در عصر ارتباطات، دانش پزشکی از معالجه بسیاری از بیماری‌ها عاجز؛ و درمان قطعی آنها را غیرممکن تلقی و یا برای سالم نگه داشتن بدن مجبور به قطع عضو می‌گردد؛ طب سنتی و اسلامی با طب چندصد سال قبل علی‌رغم عدم رشد و بالندگی و محدودیت‌های فراوان مالی و غیرمالی که می‌بایست در این شرایط مضمحل می‌گردید. در صورتی که همین طب نه تنها می‌تواند مانع قطع عضو شود آن هم نه در موارد اندک و کم بلکه اکثر مواردی که شوره‌های پزشکی و کمسیون‌ها رأی نهائی به قطع عضو داده‌اند را مستنداً مانع شده و تا بهبودی کامل درمان می‌نمایند که نتایج آزمایش‌ها تماماً مؤید این موضوع است در حالیکه پزشکان ما حتی در رده‌های مسئولین متأسفانه تحمل پذیرفتنش را ندارند.

لازم به توضیح است که در نظر حقیر، تلاش در جهت نشر فرهنگ طب اصیل ایرانی و اسلامی، جهادی است در جنبه سلامتی و صحت بدن انسان‌ها که بر اساس فرمایش پیامبر اکرم(ص) از علم دین کمتر نیست، مدیون صداقت و تلاش بی‌ریای حکیم عالی‌قدر و دانشمند گرانمایه و عارفی خاک‌نشین و حقیقتاً پدر طب سنتی ایران کسی که در هر عصری خداوند برای انسان‌های یک عصر بیش از یکی نمی‌بخشد؛ کسی که به جرم امر مقدس(حجامت) که توصیه پیامبر اکرم(ص) و ائمه هدی(ع) می‌باشد، به زندان رفته و در زندان نیز به سبب حجامت کردن، درآمدی که بتواند ۵۰ نفر از زندانیان بدهکار را آزاد نماید، کار هرکسی نیست جز شخص ولایت‌مدار و عاشق و ایثارگر و باید نه به صورت تشریفات و آداب رسوم که آن هم لازم است، بلکه کسانی که بر عظمت این نهضت که بسی مقدس است آگاهند از جان و دل گرامیش بدارند و تقدیرش کنند و فرزانه‌اش نامند انشاءالله.

و ایشان کسی نیست جز استاد عالی‌قدر و نابغه عصر حاج آقا حسین خیراندیش که بر خود فرض می‌دانم که همیشه بر روان پاک اجدادش درود و سلام بفرستم و از خداوند متعال بقاء طول عمر و استدام صحت و سلامتی ایشان را مسئلت نمایم و تا آخرین نفس در جهت پرتوان نمودن اهداف ایشان که الحق اهداف شیخ‌الرئیس‌ها، رازی‌ها، عقیلی‌ها، اخوینی‌ها، حکیم‌ها و مؤمن‌ها می‌باشد تلاش نمایم. و همین طور از اساتید گران‌قدر دیگری که جهت اطلاع مطلب قناعت به استادی خستگی‌ناپذیر و پرتلاش و محقق توانا جناب آقای دکتر افراسیابانی تقدیر و تشکر می‌نمایم.

جهت تسریع در امر درمان به جهت آشنائی یا ادویه‌جات حکما در چندین صدسال تأثیر قطعی آنها را تجربه کرده و گواهی داده‌اند و آنها را مجرب ذکر کرده‌اند و همین طور توسط حقیر ادویه‌جات بر اساس بیماری‌ها تنظیم گردیده است؛ لذا قریب به ۶۵۰ مورد دوائی مجرب مخزن‌الادویه و قریب به همین تعداد ادویه مجرب از تحفه حکیم مومن استخراج گردیده است که مجموعاً حدوداً دوهزار بیماری را که برای هرکدام دوائی مجرب ذکر شده است جمع‌آوری و براساس بیماری‌ها تنظیم شده است. ضمناً در بخش ضمیمه توضیح مفصل برای هرکدام از ادویه مجرب از جهت ماهیت و طبیعت و مقدار شربت و بدل و جانشین و مصلح و مضرش را آورده‌ایم؛ یعنی اینکه هر دوائی که مجرب دانسته شده از نظر ماهیت اینکه جزو نبات است یا حیوان یا گیاه و یا معدنیات و از نظر طبیعت مزاج دوا، گرم است یا سرد و خشک و تر و در کدام درجه از آنها و مصلح (اصلاح‌کننده) دوا کدام است؛ و مضر کدام عضوی از بدن است و همین طور مقدار مجاز خوردن و آشامیدن آن تا چه مقدار است. و بدل و جانشین آن در صورت عدم دسترسی به دوائی مورد نظر کدام دوائی است.

و از آنجائیکه استقلال هر کشوری به ظاهر به حکومت و رفع ایادی بیگانه تعبیر می‌گردد در حالیکه وابستگی علمی خصوصاً طب که متأسفانه با گذشت سی و اندی سال از انقلاب اسلامی هم‌چنان به بهداشت جهانی که ایادی صهیونیست‌ها مثل سایر سازمان‌ها و ارگان‌ها نفوذ و سیطره خود را گسترش داده‌اند وابسته‌ایم و صد تأسف پزشکان محترم ما نیز هاریسون را هنوز است وحی منزل می‌دانند لذا علی‌رغم تهاجمات گوناگون در طول تاریخ بر میراث طب اسلامی و سنتی ما آنچه مانده می‌بایست غنیمت شمرده و در جهت به روز کردنشان همت بگماریم. لذا حقیر در این جهت تلاش‌هایی نموده‌ام که اگر خداوند متعال الطافش را شامل نماید به زودی در دسترس علاقه‌مندان این طب قرار خواهد گرفت.